

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Universus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputatio XXXI. De habitibus supernaturalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

*Hoc tamen
non est ne-
cessarium.*

tibus heterogeneis, sed solum qualitates operantes univoce, nonnullasque alias, in quibus idem urget argumentum, ut ibidem ostensum est. Secundò tamen respondet negando sequelam, nec enim semper in qualitatibus operantibus æquivoce servatur inter causam & effectum eadem proportio graduū, sed qualitas minoris intensiois, lux v. g. ut tria potest producere calorem ut quatuor: cum ergo actus sit causa æquivoca respectu habitus, & perfectior illo, poterit actus gradualiter inferior producere habitum in maiore intensioe, quam ipse actus in se habet.

*IV.
Habitum so-
lone ut tria,
tunc non pos-
set lux illa pro-
ducere actum,
sed simul
etiam animam*

Dices secundò, si lux ut tria fuisset producta à calore ut tria, tunc non posset lux illa producere calorem intensiorem suā causā, sed solum calorem ut tria, sed actus iste à quo dicimus intendi habitum fuit productus ab habitu illo, ergo non potest intendere suam causam, nempe habitum. Distinguo minorem, actus iste fuit productus ab habitu adæquate, nego minorem; inadæquate concedo: anima enim est partialis causa illius actus, hoc autem posito, non urget argumentum, ut constat. Citius verò aut tardius producantur habitum intentum actus, quo melius aut peius fuerit dispositum subiectum, minusque habeat de contratio expellendum.

*V.
Habitum
primò pro-
ducuntur
ab actibus,
conferuntur
à solā
animā.*

Hinc constat à quo producantur primò habitus, nempe ab actibus & voluntate seu animā: conferuntur verò à solā voluntate vel animā, quæ tanquam causa quadam universalis suorum effectuum debet illos in absentia causæ magis particularis conservare: nec enim recurrendum est ad Deum, ubi suppetit causa secunda sufficiens, præsertim cum dedecet Deum tanquam causam particularem conservare habitum virtuosum. Semel autem producti habitus

nunquam destruantur, nisi inductione contrarij. Quando autem quis, ubi diu cessaverit ab aliquo actu, sentit subinde difficultatem in eo rursus eliciendo, est, vel quia non ita perfecte excitantur species illius objecti, vel quia diminutus ex parte est habitus per inductionem habitus contrarij, quando enim quis diu cessavit ab aliquo actu, frequentes occurrunt occasiones eliciendi actum contrarium, sicque habitum paulatim dimittit.

Dices, videtur unum habitum non posse expellere alium: ponamus enim aliquem habentem habitum iræ intensum ut 6. & habitum remissum patientiæ, in instante A motum ad iram, in eodem exercere actum patientiæ: in illo instante A, in quo habitus patientiæ elicit actum patientiæ, potuisset pro aliquo priori habitus iræ eliciere actum iræ, ergo habitus iræ erat in instante A, ergo non potest illo instante destrui, sic enim simul esset & non esset. Conf. illo instante quo elicit actum patientiæ, habitus iræ movet ipsum ad iram, ut dixi, ergo illo instante est habitus iræ, ergo illo instante non destruitur.

Ad argumentum dico, in illo instante A, quo habitus patientiæ elicit actum patientiæ, potuisse habitum iræ eliciere actum iræ, ad hoc tamen non requiritur ut habitus iræ positivè tunc pro illo priori intelligatur existeret, sed sufficit quod existeret tunc præcisiue, hoc est quod instante præcedente extiterit & posset, sed pro aliquo priori non intelligatur destructus. Ad confirmationem Resp. in instantibus præcedentibus instans illud, in quo elicitur actus patientiæ, omnes sex gradus habitus iræ monere & inclinare eum ad iram, at illo instante quo actus patientiæ exercetur, solum movent quinque gradus habitus iræ, sextus enim gradus tunc destruitur, sicque non operatur.

*VI.
Argumentum
tamen con-
tendens non
posse unum
habitum
exelli per
alium.*

*VII.
Ut habitus
operetur, ad
est opus ut
eo instante
existant
& posset, sed
præcisiue.*

DISPUTATIO XXXI.

De habitibus supernaturalibus.

SECTIO PRIMA.

Quid sit habitus supernaturalis, & quomodo differat à naturali.

I. Hactenus in naturalibus versati sumus, habituumque tantum acquiritorum conceptum explicuimus, qui primarius est Philosophi scopus. Cum verò philosophia nostra, ut alibi dixi, Theologiæ subordinetur, eique subserviat, non absereit quadam de habitibus etiam infusis atterere, ad quorum cognitionem non parum naturalium habituum notitia conducit.

*II.
Quid sit
habitus su-
pernaturalis.*

Est ergo habitus supernaturalis *qualitas quedam à Deo animæ infusa ad actus ordinis altioris. & supra naturam vim eliciendos.* Est, inquam, qualitas, accedens scilicet, animæ inhaerens, & ab illius substantiā realiter distincta: nec enim est ex se sufficiens anima, aut angelus ad huiusmodi actuum efficientiam, sed aliud comprincipium requirunt. Huius verò administratio longe nobiliora, quæque non in sublimarium, aut etiam creaturarum rerum communicatione persistunt, sed ad ipsius etiam Dei per gratiam & gloriam participationem assurgunt.

III.

Habitus naturales & supernaturales in multis differunt: primò quòd habitus supernaturales dent

simpliciter posse, ut pote sine quibus, aut aliquo eorum locum supplente (auxilio scilicet Dei extrinseco) actus supernaturales produci omnino non possunt. Habitus verò naturales, licet juvent ac facilius ad actus naturales, & potentiam ad eos inclinent, non tamen sunt ad eorum efficientiam simpliciter necessarij, sed quidquid potest cum illis potentia, potest sine illis. Unde solum dant facilitè posse, non simpliciter.

Differunt secundò, quòd quoties augetur, seu intenditur unus habitus supernaturalis, intenduntur omnes, cum sequantur gratiam habitualem, & eodem gradu cum illā crecant. Habitus verò naturales, sicut potest unus esse sine alio (nō enim sunt concatenati, sicut supernaturales) ita unus augeri potest, altero valde remisso remanente. Imò aliquando contingere potest, ut dum unus habitus naturalis intenditur, alius eodem tempore remittatur, ut si quis, dum actum naturalem temperantiæ elicit, eliciat simul actum iræ, tunc enim eodem tempore habitus temperantiæ augetur, & minuitur habitus patientiæ.

Quæres, utrum habitus supernaturales intenduntur seu augentur physicè per actus supernaturales, sicut habitus naturales, ut supra diximus, intenduntur physicè per actus naturales? Resp. cum communi Theologo:um sententiā eos non intendi physicè, sed solum moraliter, seu meritòrie.

Ratio est, quia habitus supernaturales habent peculiam

*Differunt
primò habi-
tus natura-
les & super-
nales, quod hi
desimpli-
citer possi-
ille facili.*

*IV.
Secundò,
quia omnes
habitus su-
pernaturalis
augentur
simul, &
aqualiter,
non natu-
rales.*

*V.
Habitus
supernat.
non inten-
duntur per
actus phy-
sicos.*

VI.

Ratio est, quia habitus supernat. sunt ejusdem intensiōis cum gratiā & inter se.

peculiarem connexionem cum gratiā, utpote ad quam, tanquam ad radicem sequuntur, unde ejusdem cum ea sunt intensiōis, & consequenter & inter se, sed si habitus supernaturales augeantur physicē sequeretur omnes non esse ejusdem intensiōis cum gratiā, & inter se, ergo. Probatur minor, si quis habens gratiā & habitus supernaturales intensos ut quatuor, eliciat actum patientiæ, jam gratia & reliqui habitus supernaturales erunt intensi ut quinque, habitus verò patientiæ erit intensus ut sex, cum unum gradum augmenti recipiat meritorie, sicut alij habitus, alium physicē, quod aliis per hunc actum non competit, habitus enim patientiæ non potest physicē producere, vel augere habitum religionis, aut temperantiæ.

VII.

Nihil est fundamen- tum dicendi habitum patientiæ non mereri augmentum sui habitus.

Dicit fortè aliquis, non sequi habitus omnes non fore æqualis intensiōis, habitus enim patientiæ in hoc casu augebit gratiā, & alios habitus supernaturales meritorie, se autem tantum physicē. Sed contrā, nulla ratio est, cur non æquē mereatur quis per actum patientiæ unum gradum patientiæ, ac unum gradum temperantiæ, religionis, aut justitiæ, nec enim minorem proportionem habet actus patientiæ ad movendum Deum ad dandum gradum patientiæ, ac gradum aliarum virtutum, imò habere videtur majorem; ergo si actus patientiæ producat etiam physicē unum gradum habitus supernaturalis patientiæ, habitus patientiæ erit uno gradu intensior, & gratiā, & aliis virtutibus supernaturalibus.

SECTIO II.

Utrum saltem actus supernaturales producant habitum supernaturalem acquisitum, & solum facilitantem.

I.

Propositur status questionis.

Quæstio est, licet actus supernaturalis patientiæ ex. gr. non producat gradum aliquem supernaturalem habitus infusi patientiæ, priori habitui patientiæ unitum, ut jam diximus, utrum saltem producat alium habitum supernaturalem patientiæ, specie à priori distinctum, qui que non petat ex natura sua produci à Deo, quā de causā non dicitur habitus per se infusus, sed possit per actus patientiæ supernaturales produci, vocaturque proinde habitus supernaturalis per se acquisitus, cujus etiam munus sit, non dare simpliciter posse, sed tantum facilitē.

II.

1. Sent. cit per actus supernat. produci habitum supernat. merè facilitantem.

Prima sententia est affirmativa, quæ proinde asserit per actus supernaturales omnium virtutum produci physicē habitus ad alios postea actus supernaturales merè facilitantes. Unde postquam quis se in actibus virtutum exercuit, duas asserunt esse in ejus animā qualitates supernaturales, quarum altera dat posse operari simpliciter, altera facilitē. In hanc sententiam propendere videtur P. Hurt. hic d. 16. f. 8. n. 74. & absolute tenet P. Arriaga hic d. 9. f. 1. n. decimo actavo.

III.

Contrarium est probabilis.

Mihi verò hac in re non recedendum videtur à communi sententiā. Ratio est, primò quia nullum est urgens fundamentum ad hoc asserendum, sine urgente autem fundamento non est quidquam contra generalem Theologorum consensum asserendum.

IV.

Ex iis illa procedit ab habitu naturali, qui vel produci-

Dices, urgens ad hoc affirmandum fundamentum est facilitas quam sentit quis, ubi diu se in actibus supernaturalibus exercuit. Contrā primò, facilitas illa nihil aliud est, nisi habitus naturalis, qui vel ab actibus naturalibus produci-

unā cum actibus supernaturalibus eliciuntur, habentque idem cum ipsis objectum formale & materiale: vel produciatur habitus ille naturalis ab ipsis actibus supernaturalibus, qui eum eminenter continent, sicut Deus Ens supernaturale continet eminenter res omnes naturales, easque producit.

Dices cum P. Arriaga citato n. 20. si semel dicatur posse actum supernaturalem producere habitum naturalem, sequitur nullo modo ostendi posse actus ab habitibus infusis productos esse supernaturales. Resp. primò negando sequelam, ex eo enim quod causa aliqua possit producere effectus quosdam imperfectos, qui indifferentes sunt, ut producantur à causā naturali vel supernaturali, non sequitur non dari alios effectus longè perfectiores, qui petant procedere à causā supernaturali. Sicut licet homo & equus possint morum, vel ubicationem in re aliquā producere, cum hi effectus sint indifferentes, ut à causis diversis & in perfectione valde inæqualibus procedant, non sequitur non dari alios effectus perfectiores, actus scilicet intellectus & voluntatis, qui petant procedere à solo homine. Secundò, dico nos aliunde probare supernaturalitatem, quod nimirum actus naturales improporionati sint ad beatitudinem, & finem supernaturalem. Unde potius habitus supernaturales probamus ex actibus, quā actus ex habitibus.

Dices secundò cum eodem n. 19. habitus non facilitare nisi ad actus iis similes, à quibus producuntur, ergo habitus ille naturalis productus ab actibus supernaturalibus non potest facilitare ad actus naturales, hi enim sunt dissimilissimi actibus illis supernaturalibus, utpote genere ab iis diversi.

Resp. doctrinam illam Philosophorum, quod scilicet non possint habitus facilitare nisi ad actus similes iis, à quibus producuntur, intelligi solum quod non possint facilitare nisi ad actus qui habent idem objectum, & eundem modum tendendi, ut quod habitus temperantiæ non possit facilitare ad actus justitiæ, patientiæ &c. non tamen negant Philosophi posse habitum aliquem facilitare ad actus solum diversos ex parte principij, nempe sive illud naturale sit, sive supernaturale. Cujus ratio est, quia in supernaturalitate præcisè nulla est specialis difficultas, si adsit principium sufficiens actus supernaturalis elicitum. Ubi ergo inter actus est sola differentia naturalitatis & supernaturalitatis, potest habitus naturalis ad utrumque facilitare.

Probatur secundò: doctrina illa, quæ affirmat dari hujusmodi habitus supernaturales facilitantes, vix videtur conformis Concilio Trid. asserenti in peccatore nullos habitus supernaturales manere præter fidem & spem, cum tamen ad multas virtutes eadem maneat facilitas quæ antea, ergo non dantur hujusmodi habitus supernaturales facilitantes, sed soli naturales.

Dices, solum loqui Concilium de habitibus supernaturalibus per se infusis, non de acquisitis. Contrā, Concilium loquitur indiscriminatim de omnibus habitibus supernaturalibus. Contrā secundò, Negat Concilium ullas omnino virtutes in peccatore manere præter fidem & spem, cum ergo habitus hi supernaturales, quantumvis sint acquisiti, sint veræ virtutes, debent juxta Concilium unā cum gratiā per quodvis mortale peccatum tolli. Contrā tertio, fides secundum Patres & Theologos est fundamentum totius ædificij supernaturalis, ergo sublatā fide, non possunt hujusmodi habitus in animā permanenter consistere.

Probatur tertio: habitus facilitantes, etiam juxta adversarios, ut vidimus d. 29. f. 2. n. 1. non præviē solum ad actum movent & inclinant potentiam, sed

itur ab actibus naturalibus, vel supernaturalibus.

V.

Licet actus supernat. producant habitum naturalem, habitus tamen supernat. possunt producere actus supernaturales.

VI.

Dices, habitus non facilitant nisi ad actus similes.

VII.

Resp. habitus non facilitant nisi ad actus, qui habent idem objectum, & eundem modum tendendi.

VIII.

Conc. Trid. negare videtur hujusmodi habitus supernat. facilitantes.

IX.

Ostenditur loqui Concilium de omnibus omnino habitibus supernaturalibus.

X.

*Habitus hi
supernatu-
rales per se
acquisti da-
re possunt
simpliciter.*

sed etiam physicè & efficienter actum ipsum virtutis cum potentiâ producant: imò, ut ostendi eadem d. 29. l. 2. aliter, ne quidem præviè facilitare possunt, ergo voluntas cum huiusmodi habitu elicere poterit actum virtutis supernaturalem, sicut cum habitu naturali elicere potest actum naturalem: in eo enim tantum differunt habitus hi supernaturales acquisti ab habitibus acquisitis naturalibus, quod illi sint supernaturales, hi naturales, ergo habitus illi acquisti supernaturales non solum dabunt posse fa-

cile, sed etiam posse absolutè & simpliciter.

Conf. ut actus supernaturales, temperantie v. g. aut iustitiæ eliciantur à voluntate, nihil obstat præter formalitatem supernaturalitatis, cum ergo habitus hi acquisti, qui efficienter faciunt, contineant in se virtualiter formalitatem illam supernaturalitatis, poterit voluntas cum illis elicere actus supernaturales, sicque, ut dixi, non dabunt facile posse, sed simpliciter.

*IX.
Vltimus
ostenditur
hos habitus
dare posse
simpliciter.*

Finis librorum de Anima.

DISPU